

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 8 • год. XCIV • 23 април 2014 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

СТДБ ПРЕДЛАГА

Дядо Кирил да стане почетен гражданин на Варна

Съюзът на тракийските дружества в България предлага Варненския и Великопреславски митрополит Кирил посмъртно да бъде обявен за почетен гражданин на Варна. Председателят на съюза Красимир Премянов е изпратил писмо с предложението до варненския кмет Иван Портних и до членовете на Общинския съвет.

Личност с висок обществен авторитет, Митрополит Кирил бе и член на Върховния комитет и на Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България, както и на УС на варненското тракийско дружество „Капитан Петко Войвода“.

Митрополит Кирил посвети живота си на всеотдайна служба на своето паство, прие за своя мисия духовното и нравственото израстване на българския народ, работи за социална ангажираност на църквата.

Благодарение на неговите неуморни усилия варненци преодоляха морал-

ните трудности на прехода. Изключителен е приносът му за консолидация на паството и недопускането на разкол в редиците му.

Целия си живот той посвети на България, включително и на тракийската

кауза, неотделима от българската национална кауза, като осъществяваше конгресните решения за укрепването и общественото признаване на СТДБ, за да се чуе гласът на тракийците в България и да се затвърди

авторитета и влиянието на Българската православна църква.

Носейки будителството дълбоко в себе, той работеше усилено за възобновяване на връзките с българите в чужбина, за възраждането на българщината и православието в изконните български земи.

За нас, тракийци, митрополит Кирил ще остане онзи обединител на духовното християнско единение, който не жалеше сили и енергия в името на благоденствието и спасението на всички миряни във Варненската епархия. Той остави ярка следа в историята на тракийските дружества в България, а за всички родолюбиви българи продължава да бъде символ на професионализма, честта и почтеността.

С мъдрост и такт, с енергичност и достолепие, Митрополит Кирил даде урок по духовна щедрост на всички православни българи, които да носят в себе си добротата и християнската си принадлежност. Ето защо Съюзът на тракийските дружества в България се обръща към вас с предложение вашият съгражданин и голям българин Митрополит Кирил да бъде удостоен посмъртно със званието „Почетен гражданин на град Варна“, се казва в писмото, изпратено от Красимир Премянов.

Д-р Вана Стоянова
научен секретар
на ТНИ

**НАУКАТА НИ
Е В ДЪЛГ КЪМ
ТРАКИЙЦИ**

На стр. 3

ТОДОР КОРУЕВ

Резонансът от разпадането на Съветския съюз се оказа по-продължителен, отколкото са си представляли тези, които го разтуриха. По всичко личи, че заложените мини – геополитически, етнически и религиозни, ще избухнат още десетилетия наред. Има и кой да им пали фитила и да ги взривява. Естествено погледът ни сега е отправен към събитията в Украйна. Нашите първи управници побързаха да раздават оценки за щяло и нещяло, никой не ги бе дърпал за езика да са толкова категорични в ненужните осъжданията на Русия, които могат да ни се върнат като бумеранг. Но върно е, че всички политици показаха

в Тараклия 75% от населението са българи – 30 000 души. От книгата „А иначе дипломатията е сериозен занаят“ на Петър Воденски знам какви усилия е струвало на тогавашния посланик да убеди управляващите в Молдова да прокарат в парламента през 1999 г. решение на бившия Тараклийски район да се предостави специален статут на самостоятелен регион (уезд) – за да се „отчетат постулатите на Европа относно правата на националните малцинства“ и „да се съхранят отношенията със страните от Югоизточна Европа, сред които е и България“. Но сега тараклийци са притеснени, защото от 2015 г. влиза в сила „реформата за децентрализация“, при която от 32 уезда ще останат само осем.

Български тревоги в Тараклия

загриженост за българите в Украйна, поне на думи. Присъединяването на Крим към Руската федерация, което мнозинството от българския народ приветстваше за разлика от държавния глава – така бе поправено своето отношение на Никита Хрущов да подари Крим на СССР и най-важното поправката стана след честен референдум. Този историческа стъпка е изгодна и за българите в Крим, най-малкото, че тя способства за повишаване на жизнения им стандарт.

Българите в Украйна, 80 на сто от които са тракийски бежанци, са заинтересовани час по-скоро да се постигне политическо успокоение на напрежението, да се спре противопоставянето, както в страната, така и в отношенията – Украйна и Русия. Това изрази председателят на СТДБ Красимир Премянов и председателят на Асоциацията на българите в Украйна Антон Кисе, депутат във Върховната Рада, на срещите си на най-високо равнище в София. Важно да се търсят възможности за подобряването на положението на българите в Украйна и гарантиране на техните права, включително и статута на българския език на регионално равнище. Сега ние сме заели позата на наблюдател, готов да реагира, ако правата на българското малцинство там бъдат застрашени. Тревоги идват от Молдова. Етническите българи в тази страна искат да влязат в състава на Гагаузия, ако парламентът в Кишинев не им представи специален статут. Както е известно

• Тодор Корув

Тараклийският район ще влезе в състава на уезд Кахул, в който българите ще бъдат само 6 на сто от населението. Кметът на Тараклия Сергей Филипов заявя, че ако парламентът не предостави на района специален статут, те ще поискат присъединяване към автономния район Гагаузия, която е непосредствена близост и населението му е православно, макар и турскоезично. Гагаузите са се преселили в Бесарабия заедно с българите преди 200 години и днес живеят в разбирателство. Българската общност се чувства застрашена и от прокламираното от румънски политици бъдещо обединение на Румъния и Молдова. Горчив е споменът от миналото – от дългото румънско управление над българи и гагаузи от 1918 до 1941 г. А иначе тараклийските българи търсят изобавление при гагаузите, вестниците вече съобщават, че те подготвяли заедно Буджашка република, за да се спасят от румънизацията. Слънчице ли ще ги огрее нашенци в Молдова или бури ще жънат, зависи и от нас – България не бива да ги оставя сами в битките за опазване на идентичността си.

Красимир Премянов:

Да подкрепим тракийци на изборите

Г-н Премянов, предстоят избори за евродепутати. Имат ли тракийци свои представители?

– Политически клуб „Тракия“ не участва самостоятелно на тези избори. Ето защо ние анализираме участието на останалите партии и коалиции и търсим своето място в гласуването. В досегашния европейски парламент тракийци имаме двама представители – в лицето на Маруся Любчева, член на Централното ръководство и Евгени Кирилов, член на Върховния комитет на СТДБ. Това са хората, които

имат голям принос проблемите на тракийци да станат европейски проблеми. В сегашните избори СТДБ направи предложение те да запазят своето място в Европейския парламент в листата на „Коалиция за България“. Нашето предложение беше уважено и Евгени Кирилов беше включен в листата. Тракийци трябва да имат своето представителство в Европейския съюз, за да постигнат солидарност в решаването на проблемите си за обезщетяването на тракийските българи. Ние ще подкрепим гласу-

ването за Евгени Кирилов в листата на „Коалиция за България“ и ще отстояваме тракийци да гласуват за Евгени Кирилов. На нас ни е нужно обаче преференциално гласуване персонално за него, защото то му дава шанс. Той сега е на седмо място, за да мине на по-предна позиция съгласно действащия закон една минимална квота около 5% от гласувалите трябва да го посочат персонално. Ако гласуваме за него, той ще мине на водеща позиция, което означава че ще стане депутат в Европейския парламент.

ПРЕСЕЛНИЦИТЕ ОТ ТРАКИЯ И РАЗВИТИЕТО НА НАРОДОНАСЕЛЕНИЕТО НИ

ГЕНОВЕВА МИХОВА,
ПЕНКА НАЙДЕНОВА

Голям е интересът към бежанския проблем, към хронологията на бежанските потоци, направленията им, преживяванията по време на придвижването към България, устройването на заселниците в новите им местожителства и адаптирането им към новите условия. И някак недостатъчно осветен остава един съществен въпрос – за приноса и заслугите им в развитието на народонаселението на възродената българска държава, изправена пред невероятни проблеми – да постигне национално единение, икономически и духовен подем, да умножи и стабилизира населението си като основен фактор и ресурс в развитието.

Съгласно решенията на Берлинския договор Великите сили свеждат територията на новоосвободената държава до площ от 37,5% от тази на Санстефанска България. Обитаващото я население е между 2–3 милиона, от които 27% е с турски произход или се идентифицира с такъв, във връзка с принадлежността му към ислямизираните българи. Вън от пределите на тази територия остават над 4 милиона българи. В същото време повелята на времето и националните интереси на възкръсналата от петвековното робство държава налагат потребността от по-голям човешки ресурс. Той ѝ е нужен, от една страна, като военна сила, опора и гарант на извоюваната независимост и за осъществяване на националния идеал за обединение на разпръснатите отломки на българските земи и останалите извън пределите ѝ българи. От друга страна, младо и жизнеспособно население с предприемачески дух е необходимо за възраждането на националното стопанство и постигането на икономически растеж, за разгръщане духовния потенциал на нацията.

В областта на развитието на населението възстановената българска държава е изправена пред редица предизвикателства, свързани с последиците от петвеков-

ното робство върху българската народност. Между тях е намалената численост на населението в резултат на избитите стотици хиляди българи при завладяването на българските земи, при оказваната съпротива срещу османските поробители по време на въстания, бунтове, завери и други форми на борба. За свиването на народността ни допринасят масовите размери на заробването, при което предпотърпевшите няма друга алтернатива, освен ислямизиране и асимилиране далеч от пределите на българските земи, главно в Мала Азия и пълното им народностно обезличаване. Със събирането на т. н. кръвен данък, продължило столетия, трайно и планомерно е откъсвано безвъзвратно младо и дееспособно мъжко население, на което предстояло участие в непрестанни сражения и войни.

Според изследвания на Христо Гандев само от падането на България под османска власт и през XV век страната е изгубила около 360 хиляди души население, охарактеризирано като едно ужасяващо обезкръвляване, като едно истинско биологично свиване на народността, което се отразило всестранно върху развитието ѝ през следващите векове.

Значителни са загубите на човешки ресурси по време на Руско-турската освободителна война и в

последвалите я години на установяване на българската държавност. В изследванията си за населението в този период, Георги Данаилов посочва, че в сражения, от болести и в резултат на решението им да напуснат България, страната губи 135 хиляди души. Според проточванията на И. Фадеева, свързани с османизма и панислямизма, техният брой е още по-голям – 150 хиляди души. В първата вълна на изселниците преобладават военни и администратори, малоазийски духовници и колонисти, турски земевладелци. Масовите изселвания продължават и в последните 10–15 години на XIX век и в началото на новото столетие. Георги Данаилов обръща внимание на факта, че през 1887 г. турците у нас наброяват 607 331 души и съставляват 19,2% от населението на страната, а през 1910 г. числеността им спада на 504 560, а относителният им дял – на 11,6%.

Изселванията на български граждани към Турция се превръща в трайно явление по силата на политическите несъобразности и нееднозначности. Отсъствието на стратегическа ориентация за загубите, които страната понася относно демографското и икономическото възпроизводство, причинява на България изтичането на 1 милион и 250 хиляди население. Най-общо преценено загубата от този пълноводен

емигрантски поток е равностойна на естествения прираст от него за едно столетие, така че като се отчете и този прираст излиза, че страната фактически е загубила около два милиона. Освен демографската загуба безспорна е и икономическата, изразяваща се в съкращаване на работната сила и направени разходи за възпроизводство, образование и квалификация на изселниците.

Сред напускащите страната турци се включват значителна част от ислямизираните българи и тези, при които процесът прераства в турцизиране и пълна загуба на българското етносъзнание. Ислямизирането на част от българското население оставя трайни последици не само върху националната идентичност на гражданите на страната, но и върху демографското възпроизводство. Преди Освобождението път назад нямало, тъй като в османското законодателство отказът от мюсюлманската вяра се наказва със смърт. А после десетилетия и вековете извършват своето – вземане на управленски решения за преодоляване на последиците от ислямизирането и възстановяване на съзнанието за принадлежност към българската народност се оказва неимоверно трудно и с противоречиви резултати.

Още през първото десетилетие по време и след

Освобождението сред емигрантските вълни поемат пътя към Турция хора с безспорен български произход. По време на драстичните по замисъл и реализация политики за обезбългаряване на Източна Тракия, там във включената в територията на Турция част остават да живеят около 16 700 българи с мюсюлманско вероизповедание, бъдещето на които е пълната им асимилация и турцизация.

Първото редовно преброяване на населението в Княжество България, с критична дата 31.12. 1880 г., установява броя на жителите му – 2, 007, 919. В Източна Румелия, където по изчисления от май 1880 г. населението ѝ възлиза на 815, 946 души, редовно преброяване на населението е направено един единствен път на 31.12.1884 г.

Съгласно Берлинския договор (1878 г.) Българската православна църква осъществява дейност както на територията на Княжество България, така и на Османската империя в земите, обитавани от българи. Новоосвободената българска държава отрежда на Българската екзархия следната мисия, залегнала в Търновската конституция от 1879 г.: да изпълнява ролята на национална институция, обединяваща българите в Княжеството с техните събратя в Източна Румелия, Македония и Одринска Тракия

(чл. 39). От 1880 до 1912 г. Възползвайки се от правото, което турските закони дават на народите с официално призната църква да имат училища, Екзархията става инициатор за изграждането на широка училищна мрежа за българите в Македония и Одринска Тракия. Тя поема цялата издръжка, организация и върховен надзор над тази училищна система.

Като отговор на политическата интервенция за разпокъсване на българската нация и във връзка с провокираното недоволство на засегнатото население от български произход, то започва масово да се изселва от териториите, включени в земите на османската империя, Румъния и Сърбия. Макар да не е постигнато пълно съгласие за размера на бежанския поток от тези територии непосредствено преди, по време и след освободителната Руско-турска война 1877–1878 г. оценките гравитират към 100, 000 души.

Обезлюдяването на определени части от българските земи в резултат на емиграцията в Турция на обитаващото ги мюсюлманско население (около 350 хиляди по време на войната 1877–78 г.) става повод за приемането на първия по рода си Закон за населяване „на ненаселени“ земи в България (ДВ, год. I, бр. 46, София, 31 май 1880 г.). Той гарантира правата на заселване на българи от чужди земи, които се занимават „със земеделие и скотовъдство“ при определени материални стимули, данъчни и митнически облекчения (чл. 1). Според членовете на домакинствата и състоянието им се предоставя земя в определен размер (от 30–60 декара), дървен материал за построяване на жилища, земеделски инвентар и др. (чл. 5). В продължение на 10 години преселниците нямат право да продават предоставената им земя, а след този срок стават пълноправни нейни собственици (чл. 7). За период от 1 до 3 години преселниците се освобождават от данъка за владее на земята и от десятъка, от мита за внесената покъщина, селскостопански животни, земеделски или занаятчийски оръдия. Генерално се решава и въпросът за българското гражданство. Член 9 от този закон постановява „Всички преселници щом се преселят се считат за български поданици“. Тази държавна политика в тяхна подкрепа изиграва значима роля за трайно заселване на българи от други страни, доброволно поели пътя към Отечеството или насилствено прокудени от родните им места.

Приет е и първият Закон за българското поданство (ДВ, год. II, бр. 94, София, 20 декември 1880 г.).

Сираци бежанци

Продължава в следващия брой

Д-Р ВАНЯ СТОЯНОВА

научен секретар на ТНИ

– Тази година се навършват 80 г. от създаването на Тракийския научен институт. Кой го създава и какви задачи си поставят основателите му?

– Ще припомня на нашите читатели, че Тракийският научен институт (ТНИ) е създаден на 30 септември 1934 г. по решение на XVIII редовен събор на Тракийската организация. Целта, която си поставят неговите учредители, е изследването на историята, етнографията, езика, фолклора и културата на българите от Източна и Западна Тракия, а също така участието им в борбите за освобождение и обединение на българския народ. ТНИ се явява приемник и продължител на изследователската и издателската дейност на редколегиата на Върховния изпълнителен комитет на Тракийската организация, чието начало е положено през 1928 г. с издаването на „Тракийски сборник“ и „Библиотека „Тракия“. След военния преврат от 19 май 1934 г. и закриването на всички политически партии и обществени организации ТНИ обединява най-активните и образовани тракийци и продължава делото на Тракийската организация. Имената на Христо Караманджуков, първия председател на ТНИ, на Иван Орманджиев – първия му секретар, на митрополит Стефан – почетния му председател, на изтъкнати интелектуалци и общественици като акад. Димитър Михалчев, Димитър Попниколов, Стою Шишков, Станимир Попов, Васил Стоин и др. и днес вдъхват почит както у потомците на тракийските българи, така и сред научната общност.

Когато през 1977 г. Тракийската организация е закрита, ТНИ е прехвърлен към Центъра по българистика при БАН. Възстановява се като самостоятелно юридическо лице през 1994 г. От тогава насетне негови директори последователно са проф. Стайко Трифонов, проф. Иван Филчев и чл.-кор. проф. д.ф.н. Васил Проданов.

Днес, в началото на XXI век, в качеството си на независима изследователска, експертна и информационна институция ТНИ запазва досегашния си обект на научен интерес, но обръща поглед и към съвременните проблеми на българското общество и държава, които са пряко свързани със съдбата на Тракия и тракийските българи.

– Какви хора членуват днес в ТНИ?

– Искам да подчертая, че Тракийският научен институт е доброволно сдружение на личности, които са обединени не само от своите научни интереси, но и от разбирането, че Тракийският въпрос е кауза, на която българската наука, държавата и общество са в дълг. Това са хора предимно с академична кариера – учени от изследователските институти на БАН, университетски преподаватели, музейни и архивни работници от цялата страна, т.е., творци от различни области на общественото и хуманитарното познание, чиято изследователска дейност е свързана с целите и задачите на ТНИ. В него членуват и изявени общественици и интелектуалци с принос в изследването и пропагандирането на Тракийския въпрос. Седалището на ТНИ е в София, а в страната има действащи филиали, които извършват активна проучвателска и издателска работа.

– Миналата година ТНИ организира много кръгли маси и дискусии. Представените на тях доклади ще излязат ли в отделна книжка?

– 2012 и 2013 г. бяха белязани от знаменателни годишнини – 100 г. от Балканските войни и разорението на тракийските българи, 100 г. от Илинденско-Преображенското въстание. На тях бяха посветени и проведените научни форуми. Главно по финансови причини издаването на научните доклади и съобщения се забави и в това отношение ръководството на ТНИ е в дълг към своите колеги. Проявихме и толерантност към авторите, които дълго оформяха за публикация своите материали. Днес мога да заявя, че сборниците са вече комплектувани и готови за печат и в най-скоро време ще видят „бял свят“. Научната програма на ТНИ за тази година е ориентирана също към няколко годишнини – 170 г. от рождението на Капитан Петко Войвода, 100 г. от прогонването на малоазийските българи и 80 г. от създаването на ТНИ, а също така и към актуални въпроси, които вълнуват днес тракийци. В зависимост от програмата на СТДБ и на оскъдните, да не кажа минимални финансови възможности, имаме намерение да реализираме планираните научни събития през второто полугодие на годината. ТНИ разчита основно на финансовата подкрепа на СТДБ, търсим

финансиране и по различни програми и проекти.

– За осем десетилетия се е натрупал голям архив. Къде се съхранява той, как може да се използва и какво съдържа?

– Още в края на 70-те години на миналия век, когато работата на ТНИ преминава към БАН, историческият архив на ТНИ е предаден на Научния архив на БАН, където се съхранява и днес. Той е обработен и класифициран и е достъпен за ползване според условията на институцията, в която се съхранява. На сайта на НА на БАН може да се види опис на документите, които съдържа тракийската сбирка. Мнозина историци намират там сведения за организационния живот на ТНИ и Тракийската

Науката ни е в дълг към тракийци

организация, спомени на нейни дейци, писани през 60-те години на XX в. и пр. Това може да се види и от публикациите им, в които те се позовават на издирените и анализирани от тях архивни документи. Лично аз съм чела там учредителния протокол на ТНИ от 1934 г., протокола от създаването на дружество „Одринска Тракия“ през май 1914 г. и др. В сградата на ул. „Стефан Караджа“ № 7а в София, където е седалището на ТНИ, има само документация, свързана с текущата работа на института.

И по друг повод съм имала възможност да посоча, че документи, свързани с историята на тракийското движение могат да се намерят в Централния държавен архив, в Българския исторически архив на Народна библиотека „Кирил и Методий“, както и в областните архиви и библиотеки, които разполагат с архивен отдел.

– В Тракийския дом в столицата се съхраняват и много книги от различни периоди, посветени на тракийци. Какви интерес-

ни книги съдържа библиотеката и достъпна ли е тя за тракийци?

– За учения най-ценна е книгата и за това той се отнася към нея с особено внимание и пиетет, а оставеното от предците ни книжовно наследство е твърде богато. В сградата на СТДБ се съхраняват повече от 3670 тома, посветени на различни периоди от историята на Тракия и тракийското движение, на фолклорното и етнографско наследство на тракийските българи, събирани с години. След извършения ремонт на помещението през 2011 г. всички тези книги са описани на ново библиографски от специалист и подредени в библиотеката на втория етаж на ул. „Стефан Караджа“ 7а. Те са достъпни за ползване от интересувашите се читатели. Изготвен е електронен каталог на библиотеката, който ще улесни още повече читателската аудитория. За мене, като историк, всички книги са ценни и интересни, но с оглед на настоящите си изследователски интереси пристрасно ще посоча на

първо място старите издания от поредицата „Библиотека Тракия“ и „Тракийски сборник“, в които намирам публикации за етнодемографското развитие на Тракия в миналото, които и днес са с актуална стойност, както и редица краеведски изследвания заради детайлната картина на живота и миналото на тракийските българи, която изграждат.

Някои дубликати от изданията, които са подредени в библиотеката, се намират в приземния етаж. За по-добротото им съхраняване там бяха монтирани допълнителни стелажки. Неотдавна те станаха обект на неправомерно проникване, за което са уведомени органите на реда. Входът беше укрепен, за да се предотвратят евентуални кражби в бъдеще от страна на клошари или криминални елементи.

Днес повечето от тези издания са библиографска рядкост и за това ТНИ се ориентира към тяхното дигитално популяризиране като поетапно се сканират първо Известията на ТНИ, а след това и други стари

издания. Вече има доста електронни библиотеки, в които могат да се намерят електронни версии на редица книги, свързани с Тракия и на страницата на ТНИ има посочен линк към една от тях. Нищо не пречи да се посочат и други, от това читателите ще имат само полза.

– Как се попълва книжовното богатство?

– Библиотеката на ТНИ не е от ранга на националните библиотеки, на които издателствата задължително трябва да предоставят екземпляри от новоизлезлите съчинения и за това особено ценни са жестовите на авторите, които подаряват на библиотеката своите творби. Редовно се закупуват и книги, които имат отношение към проблематиката на националния въпрос и на тракийския в частност – както нови публикации, така и изследвания с библиографска и антикварна стойност. Опазването и обогатяването на книжното наследство е пример и дълг, който са ни завещали нашите предци.

Тракия – отечество между люлката и гроба

СОФИЯ ПАРНАРОВА

Светът на човека е историчен, времеви, а не неизменен. Разказите, западали и предавани спомените и поуки от важното минало, трябва да бъдат предадени на бъдещите поколения, за да могат те да живеят не само с настоящето, но и с онова, което е било преди тях. Само така днешното поколение ще може да остави след себе си знаци, по които идващите след нас, ще знаят за нас и за нашите предци. Водена от тези си убеждения и като потомка на бежанци от Одринска Тракия, когато в началото на учебната година в моето училище – СОУ „Екзарх Антим I“ се сформираха групи по проект „Успех“, предложих на някои колеги да работим по проблема за разорението на тракийските българи. Имахме откъде да

черпим информация, защото Тракийското дружество в Казанлък и преди всичко председателят Костадинка Димитрова, имат какво да ни разкажат и покажат. В два клуба – „Завръщане към родовите корени“ под мое ръководство и „Паметта на тракийските българи“ с ръководител Ганка Койчева, започнахме изследователска дейност с голямата съпричастност и помощ на потомците на тракийските бежанци в Казанлък. Учениците проучиха бита им, фолклора им, богатата им душевност. Докоснаха се до безграничната им любов към родните места, към Отечеството, което днес не е в пределите на държавата ни. Записаха много спомени и песни от потомци на бежанците. Някои от песните ни изпяха Костадинка Димитрова и 85-годишната Мария Анастасова – потомка на малоазийски

българи, други разучихме с помощта на групата за народни песни към Тракийското дружество с ръководител Величка Димитрова. С част от събраните материали ученици от двата клуба подготвиха три презентации, с които участваха в Областната ученическа конференция на тема „Разорението на тракийските българи и бежанският въпрос“, организирана от Тракийско дружество „Одринска епопея“ и Регионален инспекторат по образованието – гр. Стара Загора. И трите презентации бяха наградени. Най-голямото събитие в дейността ни беше отбелязването на Деня на Тракия. Съвместно с Тракийско дружество „Капитан Петко войвода“ подготвихме общоградско тържество. В препълнената зала на Военния клуб присъстваха кметът на Община Казанлък Галина Стоянова,

майор Цанев от Военно формирование 22180, директорът на СОУ „Екзарх Антим I“ Радяна Стефанова, представители на културни институти и патриотични организации, много потомци на тракийски бежанци.

Тържеството започна с филм, подготвен от учениците, за атаката на „Айвазбаба“, един от 20-те форта на Одринската крепост. Атаката на форта е била поверена на Казанлъшкия 23-ти пехотен Шипченски полк. Под противниковия огън войниците разкъсват телените мрежи, нахлуват във вражеските окопи и овладяват батареите зад тях. Командирът, подполковник Пашинов, заповядва да развяят полковото знаме и пръв се устремява напред. Като виждат това, войниците започват да викат: „Да живее България!“, „Напред на нож!“ и се втурват по стръмния скат. Скоро над форта „Айвазбаба“ се развява полковото знаме, покрито с нова бойна слава.

Този ден 13 (26 март) по нов стил 1913 г., е денят на възторга, на победата, на превземането на непревземаната Одринска крепост.

Него българското население от Тракия нарече Ден първи от своето освобождение. Нарече го Деня на Тракия!

Скоро обаче, през юли 1913 г., тракийци изпитват най-страшния погром в историята на България – своето разорение, истински геноцид. Целият ужас на зверствата, на нечовешките изпитания на прокудените от родните си места по пътя им към майка България, учениците представиха в две презентации. Едната подготви единадесетокласничката Ивелина Димитрова, потомка на бежанци от с. Ерменикьой по спомени на своя дядо – Иван Баджинов. Песните, които записахме, прозвучаха във великолепно изпълнение на учениците от клуб „Автентично и мултимедийно

представяне на българския фолклор“ с ръководител Кольо Стайнов и клуб „Автентичен и съвременен музикален фолклор“ с ръководител Соня Владева, съвместно с групата за народни песни към Тракийското дружество. При последното им изпълнение се изви и хорото на най-малките участници – танцорите от клуб „Народни танци“ с ръководител Вана Минчева. Така на сцената застанаха три поколения. Те показаха, че трябва да помним миналото такова, каквото е било, но и да се опитваме да го разберем, да се връщаме назад духовно, за да не разкъсваме нишката на историята, която ни свързва като хора. Времето на човека е необратимо физически, но в общуването с него, ние можем да се обърнем към корените си. А тогава ще разберем, че, както казва един мъдрец, не можем да обичаме Отечеството си с наведена от срам глава и на колена! Затова и в поздравлението си към участниците, директорът на СОУ „Екзарх Антим I“, г-жа Радяна Стефанова нарече представеното от тях урок по родолюбие.

Архитектът от с. Славеино

ДИМИТРИНА СМОЛЕВА

Традиция в Софийското тракийско дружество е отбелязването на кръгли годишнини на известни общественици, творци, интелектуалци. Събранието на 8 април бе посветено на арх. Боян Чинков – знакова личност, ярък представител на пловдивската интелигенция, роден преди 115 години в с.Карлуково, Ахъчелебийско (сега с. Славеино, Смолянско).

Доц. Георги Митринов от Института за български език и литература към БАН запозна тракийци и родопчани с живота и дейността на този забележителен и остроумен творец. Произхожда от Чиловци – богат Славеиновски род с буден и предприемчив дух. Баща му Никола, заможен занаятчия и търговец в Карлуково, възрожденец, осигурил висше образование на петимата си синове. Майка му от рода Киряковци, се славела с феноменалната си памет. Основно образование Боян получава в родното си село, завършва Гюмюрджинската смесена гимназия, учи архитектура в Австрия и Германия. Като млад архитект се установява в Пловдив, започва отначало с частна практика. Работи много продуктивно. По негови проекти са построени редица обществени сгради в Пловдив, Асеновград,

Кърджали, Чепеларе, Момчилград и други селища. Като професионалист се ползвал с изключителен авторитет.

Основна черта в характера на Боян Чинков е неговото изключително чувство за хумор. Острият му критичен поглед забелязва недъзите в обществото и ги осмива с остроумни вицове, които му създават популярност, но и недоброжелателност от страна на властниците. През 1963 г. е арестуван и срещу него се води съдебен процес, разпитани са 37 свидетели. Осъден е на 5 г. лишаване от свобода и конфискация на част от имуществото. Около 11 месеца пребивава в Старозагорския затвор, след което е помилван. Много хора, контактували с Боян Чинков по време на този нерадостен период в живота му свидетелстват, че той дори тогава не е загубил чувството си за хумор. Известният историк и публицист Стоян Райчевски, който познава отблизо Боян Чинков и семейството му, допълни данни за неговия произход. Инж.Величко Пачилов, председател на клуб „Родопи“ водещ събранието, допълни някои сведения по делото на Боян Чинков. От присъстващите бяха изказани предложения да бъдат назовани на името на Боян Чинков някои подходящи обекти в Пловдив или в друго селище.

Тракийци от Карнобат пяха на събора в Сладун

Фолклорната група към Тракийско дружество „Слав Мерджанов“ – Карнобат участва в националния фолклорен фестивал „С песните на Кичка Савова“ в село Сладун. Жените и мъжете от групата се представиха с три песни: „Либе залибих“ на Стайка Гьокова и „Даваш ли, даваш, балканджи Йово“ на Кичка Савова, както и със сценка към песента „Мятало Ленче ябълка“ на Борис Машалов. Те се класираха на трето място и донесоха в Карнобат бронзов медал.

„Направо ни напълнихте душата“ през сълзи казваха от залата.

В сценката участваха 13 човека, Иван Димитров беше мечката, Иванка Петкова-Ленчето, майката – Стефка Иванова, дядото – Димитър Карамфилов.

След участието си на фестивала в Сладун, тракийци поднесоха венец пред паметника на Слав Мерджанов в селото, посетиха и Успенския манастир „Света Троица“ край село Устрем.

ТРАКИЙСКОТО ДРУЖЕСТВО В АЙТОС С ИЗЛОЖБА И ФИЛМ ЗА ПРАЗНИКА

НИКОЛАЙ ДИМИТРОВ

В навечерието на Деня на Тракия, 26 март, във фойето на Военен клуб – Айтос бяха подредени реликви от бита на малоазийските и тракийските българите от преди век, както и съвременни предмети, изработени от техните наследници в стила на родовата и семейна традиция. Ентусиазирани от идеята да възкресят спомена за съби-

тията от онова време, потомци на бежанците донесоха във Военния клуб запазени вещи от домашната уредба на предците си – месали, ризи, торби, престилки, черги, мотвилки, връшници, кошници, манерки, подкови и много други вещи, оцелели във времето. Изложени са народни носии и множество керамични съдове, клетвени декларации и документи от преди 1914 г. Експозицията

е посветена на 101-годишнината от разорението на тракийските българи и разказва за бежанската орис и за мъката по родното място.

„Март е един от най-хубавите месеци в народния календар, но за нас, тракийци той е кървав и съдбовен. Да помним миналото и да покажем, че е жива връзката с предците ни и със земите, откъдето те са дошли – това е наша основна задача“, каза

на откриването Николай Димитров – председател на Дружество „Тракия“ – Айтос.

Изложбата носи атмосферата на миналото, на родното място, на семейното огнище. И разказва, че разорението на тракийци е трагичен, но исторически важен момент.

Айтос е сред регионите в България, в който са се заселили най-много бежанци от Одринска и Беломорска

Тракия. В навечерието на Деня на Тракия, техните наследници имаха и възможност да гледат в зала-

та на Военния клуб филма „Капитан Петко войвода-хайдутин, революционер и народен герой.“

Сполай ти, село Карабунар

ДОНКА ВЪЛЧЕВА

На 26 март потомците на тракийци от гр.Средец отпразнувахме тържествено Деня на Тракия. Отдадохме своята почит към паметта на българите, загинали в Балканската война, както и на всички, дали живота си за свободата на Тракия.

Сърдечна благодарност отправихме към хората от с.Карабунар, приели радушно нашите деди след Илинденско – Преображенското въстание.

През 1913 г. идва нова вълна – бежанци от Одринска Тракия. Мечтата им да се върнат по родните места се превръща в неосъществим блян.

Повече от век тракийци и карабунарци живеем в единство, изпълнено с топлина, еднакъв естетически вкус и морал. На 4 април 2014 г. проведохме последното мероприятие, с което отбелязахме Деня на Тракия. Наш гост бе Петра Мечева от Стара Загора – председател на ТД „Одринска епопея“ и Тракийски женски съюз. Тя представи своята втора книга „Родени от Тракия, родили за Тракия“. Срещна ни с имената на тракийки, участвали наравно с мъжете в борбата за свобода на Тракия. Убедително посочи тяхната нравственост и достойнство на българки – тракийки.

Вълнуващо пресъздаде моменти, в които жената-тракийка се извисява не само като създателка на живота, но и като непоколебима негова защитница.

Осъзнаваме, че дълг на всеки потомък на тракийци е да запази българския дух, мъдростта на традициите, без които е невъзможна съвременната ни култура.

На 22 март по обед в ресторанта на Двореца на културата, тракийци от единственото в Югозападна България Тракийско дружество „Капитан Петко войвода“ отново бяхме заедно, за да отбележим нашия голям празник – Деня на Тракия.

Тази година той бе посветен на 101 години от победоносния край на Балканската война – освободителна за българите от Одринска и Беломорска Тракия и Мала Азия. Празникът премина под знака на още три големи за нас тракийци юбилеи – 170 години от рождението на великия патриот и легендарния войвода Капитан Петко, на 100 годишнината от трагедията на българите от Мала Азия и 80 годишнината на ТНИ.

Това бе подчертано в словото на председателя на дружеството Петър Янков и в приветствието на председателя на областния съвет на Съюза на сержантите и офицерите и ветераните от войните – Любомир Лазаров, и в приветствието на председателя на военно-инвалидните кооперации – Борис Николов. За първи път нашия празник бе уважен и от представител на Община Перник – Росен Симеонов, който се обърна към тракийци с много топло и сърдечно приветствие. Той ни благодари за участието в обществен живот на общината и града и ни пожела още по-големи успехи в нашата високопатриотична дейност.

ДЕН НА ТРАКИЯ В ПЕРНИК

В словото си за 101 годишнина от победоносния край на Балканската война, председателят на дружеството отдели внимание и на някои от задачите, стоящи пред нас през годината. Той напомни за решението на ОС на дружеството, преди 4 години за построяване паметник на нашия патрон Капитан Петко войвода. Общината ни отреди място в центъра на града, в близост да паметника на легендарния Кракра Пернишки. Призова присъстващите, а чрез тях всички тракийци да участват, според възможностите си, със средства и труд за реализиране на решението.

Отправи покана към членовете да се абонират за вестник Тракия, а абонираните за 6 метра и 3 метра да продължат абонамента си.

Не отмина и задължението на членовете на дружеството за редовното и навременно отчитане на членския внос. Специално внимание отдели на участието ни в изборите за депутати за европарламент на 25 май. Призивът към присъстващите беше всички да участваме с личния си вот в изборния ден, но и да убедим колкото се може повече гласоподаватели от нашите роднини, приятели, колеги, съседи да дадат своя глас в

изборния ден за солидарна и социална Европа, за социална и успяваща България.

На празника имаше и приятни изненади. Още при влизането в ресторанта, рожденикът сред нас бе посрещнат с поздравление от УС и разкошен букет. С поздравления и цветя бе уважена и най-възрастната 86 годишна участничка в празника Радка Китова. А Катя Цекова – член на клуба на дружеството от кв. Мошино – Перник, поднесе сувенир „Лебед“, изработен от нея за представителя на общината Росен Симеонов.

През цялото време на обяда ресторантът кънтеше от българска народна музика, от веселите подвиквания не само при тракийските прави хора и ръченици, но и при чудесното изпълнение на любимото на всички перничани, в това число и на тракийци граовско хоро, водено от ямболската тракийка Виолета Пенева. При раздялата отново прегръдки, целувки и отново призив от участниците към УС за по-чести срещи, за повече празници.

Пожелахме си здраве, радост, щастие на целите семейства – на малки и големи и весело пролетно настроение през цялата 2014 г.

Несебър отбеляза празника

За поредна година Тракийското дружество в Несебър отбеляза Деня на Тракия. Вече стана традиция признателни наследници на тракийските бежанци в града да почитат паметта на дедите си, които са извървели тежкия път и изтърпели мъките в стремеж да намерят сигурен дом за поколенията. Денят на Тракия е приет за една от бележитите дати в календара. На този ден се чества подвигът на българските воители, паднали по тракийските полета, както и се почита паметта към намерили подслон

в пределите на България и запазили родовата си памет бежанци. По традиция на този ден в църквата „Св. Успение Богородично“ се отслужва панихида, след което признателни граждани поднасят цветя пред паметника, издигнат в чест на заселилите се в района на Несебър тракийци. Тежка е тракийската Голгота. Много кръв и жертви са останали по пътя. Затова ние, техните наследници, не забравяме да изразим признателността и уважението си към подвига на нашите предци.

ЕС ще разшири черния списък със санкционирани руснаци и украинци

Външните министри на ЕС решиха да разширят черния списък с руски и украински лица, които ще бъдат обект на санкции, стана ясно във вторник.

В момента 33-ма души, между които приближени на руския президент Владимир Путин, са в черния списък с наложена забрана за пътуване и замразяване на сметки в ЕС.

Върховният представител на ЕС за външната политика и сигурността Катрин Аштън каза, че ръководената от нея дипломатическа служба ще определи въпросните лица.

Катрин Аштън съобщи също, че външните министри са възложили на Европейската комисия да изготви отговор на писмото на руския президент Владимир Путин за доставките на газ до 18 европейски лидери. В писмото Путин предупреждава, че може да се стигне до спиране на руските газови доставки за европейските страни, ако Украйна не

уреди с Русия сметките си за газа.

Френският външен министър Лоран Фабиус посочи, че следващата седмица може да има среща на държавните и правителствени ръководители на ЕС за втвърдяване на санкциите срещу Русия. Срещата може да се проведе, ако положението в Украйна се влоши след планираната за четвъртък среща в Женева между Украйна, Русия, САЩ и ЕС, на която ще се търси политическо решение на кризата.

Кандидатът за президент на Украйна Олег Царев е бил пребит

На този фон депутатът и кандидат за президент на Украйна Олег Царев е в тежко състояние, след като му е бил нанесен побой. След края на предаването по телевизия ICTV, депутатът Царев е станал обект на нападение от страна на агресивна въоръжена тълпа, блокирала сградата на телевизията.

Активисти проникнали в автомобила на депутата, в който са били намерени три пушки помпи и боеприпаси за автомат „Калашников“. Гумите на колата на Царев и

тези на неговите охранители са срязани.

Друг кандидат-президент - Михаил Добкин от Партията на регионите, който трябваше да участва в програмата „Свобода на словото“, пък бе залят със зелена боя и посипан с брашно до сградата на телевизията.

Междувременно враждувалите сили в източната част на Украйна са в състояние на въоръжено примирие.

Временният президент на Украйна - Александър Турчинов, подписа указ за начало на спецоперация в размирените

райони. До този момент обаче такава не е започнала, вероятно заради саботаж от страна на част от участниците в операцията.

Украинските власти обявиха, че разполагат с доказателства, че Русия е внедрила свои военни сред проруските демонстранти.

В същото време пред парламента в Киев се състоя демонстрация с искане на оставката на вътрешния министър заради невъзможността му да се справи със сепаратистите в югоизточна Украйна.

СЛЕД ЧЕТИРИГОДИШНО ОТСЪСТВИЕ

Гърция емитира облигации за 3 млрд. евро

Гърция пласира държавни облигации за над 3 млрд. евро, което се оказа по-успешно от очакванията на правителството, предаде Блумбърг като се позова на информиран източник.

Според източника облигациите са петгодишни и с относително ниската доходност от 4.95%. Към тях е бил проявен висок интерес – подадените заявки са били за над 20 млрд. евро от 550 инвеститори.

Ден по-рано медиите съобщиха, че гръцките власти разчитат да получат от пласирането на еврообоневе най-малкото 2.5 млрд. евро.

„Днес се завръщаме на пазара на държавни облигации след четиригодишно отсъствие“, заяви ми-

нистерът на финансите на Гърция Янис Стурнарас. „Икономическите показатели дават сигнали, че започва възстановяване, която внушава оптимизъм“, добави той.

За последен път гръцки книжа бяха предлагани на пазара през март 2010 г. Оттогава икономиката на страната зависеше от помощта на „тройката“ международни кредитори (ЕК, ЕЦБ и МВФ).

На 1 април министрите на финансите на страните от еврозоната утвърдиха отпускането на поредната порция кредити за Гърция в размер на 8.3 млрд. евро, от които 6.3 млрд. евро вероятно ще бъдат изплатени още този месец. На Гърция ѝ е необходимо да получи

финансова помощ, за да избегне банкрута през май, когато правителството трябва да погаси дълг за 12.5 млрд. евро. Гръцките медии цитират вицепремиера и външен министър Евангелос Венизелос, който нарече „велико събитие на деня“ и „огромен успех“ излизането на Гърция на международните борсови пазари (в. „Етнос“).

„Пазарите дадоха необорим отговор на онези, които повтарят негативните стереотипи. Не просто успяхме да избегнем фалита и катастрофата, ние сме отново Гърция, която знаем, ще възстановим жизнения стандарт, който имаме, и всичко това стана със саможертвите на гръцкия народ, на народа

принадлежи тази

чест, каза Венизелос, като подчерта, че е било регистрирано осем пъти по-голямо от очакваното търсене на петгодишни облигации.

Въпреки политическите сигнали за оптимизъм обаче германски издания посрещат със сериозни резерви новината, че Гърция излиза на международните пазари, посочва гръцкият в. „Та неа“.

Това не е нормално, коментира германският вестник „Зюддойче цайтунг“ и допълва, че е „нормално, когато една страна трябва да вземе заем, да избере най-добрия кредитор, тоест този, който предлага най-ниски лихви и най-добри

погасителни условия. Въз основа на тези критерии за Гърция най-добрият кредитор е само един: Европейският спасителен фонд, дал досега на страната почти 134 млрд. евро при среден срок на погасяване 30 години и при лихва от 1.5 на сто.“

Германският вестник смята, че завръщането на Гърция на пазарите става в момент, когато гръцкият премиер Самарас иска да спаси своя кабинет, опирайки се на мнозинство от двама депутати.

В последните 6 години гръцката икономика е в рецесия, като за това време обемът на произведена от нея продукция се сви с една четвърт.

Турция искала траен мир в Кипър, но не приема ЕС на масата за преговори

Мевлюд Чавушоглу

Турция иска траен мир в Кипър, но Европейският съюз не е добре дошъл на масата за преговори между кипърските турци и гърци, заяви турският министър за ЕС Мевлют Чавушоглу, цитиран от новинарския сайт „Уърлд булитин“.

„Ние се надяваме, че мирният процес в Кипър може да се състои под шапката и егидата на ООН“, каза Чаву-

шоглу, който участва в панел в Северен Кипър вчера на тема „Кипър към мира“.

По думите на турския министър ЕС може да осигури подкрепа на процеса, но предвид факта, че Република Кипър е част от съюза, „не би било редно ЕС да присъства на масата за преговори“.

Според Чавушоглу трябва да се търси траен, справедлив и устой-

чив мир в Кипър, който да защитава правата и на двата народа.

Средиземноморският остров е разделен от 1974 г., когато турски войски нахлуха в северната част в отговор на инспириран от гърците преврат, целящ да присъедини острова към Гърция. Окупиранията от Турция северна част и нейните власти са признати само от Анкара.

НВП Старозагорският митрополит Галактион и Варненският и Великопреславски митрополит Йоан, изпратиха Великденски поздравления на Председателя на СТДБ

По случай Възкресение Христово НВП Старозагорският митрополит Галактион и Варненският и Великопреславски митрополит Йоан, се обърнаха с приветствия към Кр. Премиянов – Председател на СТДБ.

И в двете поздравления се акцентира на посланията на великия християнски урок по благородство, достойнство и човеколюбие, и се отправят благопожелания за здраве, надежда и любов!

IN MEMORIAM

Тракийско Дружество „Капитан Петко войвода“ – Димитровград с прискърбие съобщава, че на 16.04.2014 год. след боледуване ни напусна – Георги Ангелов Калпачков – член на тракийското дружество в града от създаването му до смъртта си, зам. председател на дружеството от възстановяването му през 1998 год. до 2009 год. и един от доайените на тракийската идея в града.

Роден е на 30.01.1930 год. в с. Костилково, Ивайловградско. Има полувисше педагогическо образование и учителства няколко години в Ивайловград. След създаването на Химическия завод в Димитровград започва работа там и там се пенсионира.

Тракийско дружество „Капитан Петко Войвода“ – Димитровград изразява най-искрени съболезнования на близките на г-н. Калпачков и поклон пред паметта му!

Почивай в мир!
От ръководството

Заедно в скръб и в радост

ХРИСТИНА СТОЕВА

За своя род самият Атанас Николов казваше, че баба му Мария била преселничка от Велико Търново. Родът им Минчоулар се преселил след Велчовата завера. Родът на дядо му Тома бил от Балабановите и дошъл от Софийско. Тома бил абаджия. После Мария и Тома създали семейство, в което се родили 11 деца. Някои оставили костите си на село, а петима братя и една сестра, когато били изгонени от Тракия, пристигнали в България. Единствената сестра е майка му Анастасия.

Единият син на Анастасия, Атанас Николов, 20-годишен е осъден на 15 години затвор за политическа дейност. След 9 септември е член на Градския и Областния комитети на БКП, председател на Град-

(по повод кончината на Атанас Николов, първият председател на възобновеното през 1990 г. тракийско дружество във Варна)

ския народен съвет (кмет на Варна), консул на НРБ в Братислава, столицата на Словакия, председател е на Варненското тракийско дружество, на което дава името Капитан Петко войвода. Той, от 2004 г. е почетен гражданин на Варна. Тих и скромен по характер, става твърд и последователен в борбата си с нередностите. Неговите авторски книги „Един кмет разказва“ (В. 2001), „Зад стените каменни, студени“ (В. 2002) и „Едно поколение си отива“ (Спомени, В.2004) са героична летопис на едно пълно с драматизъм и герои-

зм време. Неговата изповед „Не се покаявам“ е свидетелство за това, че в жилите му тече кръвта на предците му „Деркоските български села. Село Имрихор“ стр. 290

Тези и още много данни за живота и дейността на Томовия род, към който принадлежи Атанас Николов и лично за него, ще научат читателите на книгата, която беше представена на 9 април от 14 часа в големия салон на Тракийския дом. Искахме на родова среща да се поклоним пред неговия достойно извървян житейски път, но вместо това, с едноминутно

мълчание, почетохме паметта му. Зловещо съвпадение! В същия момент, много тракийци се разделяха с Наско, а от наше име председателката на дружеството Румяна Вълчева изказваше съболезнования към опечалените.

Атанас Николов ни учеше да бъдем заедно в радост и в скръб. Кървава рана в сърцата ни зее след неговата кончина, а също така и след като напуснаха този свят актьорът, поетът-певец на тракийската неволя Иван Нанев, както и дългогодишната членка на дружеството и председател на кварталния клуб във Владиславово, Недялка Анастасова. И пред тяхната памет се преклонихме. Те ще останат вечно живи за нас, защото се вписаха трайно в историята на дружеството, в паметта на другарите и приятелите си, защото живяха и работиха с Тракия в сърцата.

Десетокласничката от Айтос победител в тракийски конкурс

На 01 април 2014 г. бяха обявени резултатите от Националния исторически конкурс „Памет за Тракия и бележити годишнини 1913–1914“, който се провежда под патронажа на доц. д-р Маруся Любчева, член на Европейския парламент. Конкурсите бяха организирани със съдействието на Съюза на тракийските дружества в България и ТНИ. Една от победителките е от Айтос – Сибел Гюрсел ученичка от 10 клас на СОУ „Христо Ботев“ – град Айтос. Наградата за фаворитката бе посещение на Европейския парламент в Брюксел.

Сибел участва в конкурса с разработката си за тракийските бежанци „През погледа на едно дете“ с научен ръководител Николай Димитров. Сибел, Айтос се гордее с теб!

Тракийско дружество „ТРАКИЯ“ – Айтос

ПИЩАТ НИ

Уважаема редакция,

С тревога и недоумение прочетох позицията на бившия външен министър на България Соломон Паси, че трябва да бъдат разположени ядрени бойни глави на територията на страната ни с оглед кризата в Украйна. Това касае и нас, тракийци, защото въпросния господин бе член на съюза ни, поне в миналото, сега не знаей как стоят нещата. Но по-паметливите помнят, че той стана

председател на Атлантическия клуб благодарение на сегашния ни председател г-н Красимир Премянов, за което г-н Премянов сигурно днес съжалява, гледайки действащата въпросна Паси. Защото той така и не разбра, че сигурността се постига не с военни, а с икономически действия и стъпки за сътрудничество. Този наш „ястреб“ не разбра, че вече не минава неговият едностранчив, предубеден и некомпетентен подход в

политиката и трябва да се оттегли от нея, дори и само като наблюдател. Достатъчно се изложи, когато заяви: „Майната му на православието“. Сега вече окончателно зачерта името си от списъка на достойните българи. Пиша ви това, защото смятам, че на подобни господа трябва да се дава отпор и ние като патриоти трябва да имаме ясна и категорична позиция при подобни изказвания.

Н. Георгиев, Варна

Председателят на СТДБ на посещение в Украйна

От 10-13 април т. г. Кр. Премянов – председател на СТДБ бе на посещение в Украйна.

В Одеса той проведе среща с Антон Кисе – председател на Асоциацията на българите в Украйна и депутат във Върховната Рада на страната, и с представители на българската общност.

По време на срещите бяха обсъдени въпроси, свързани със ситуацията в Украйна и отношението на българската общност към събитията.

Красимир Премянов се среща с кмета на Варна

На 9 април председателят на СТДБ Красимир Премянов проведе среща с Иван Портних – кмет на Варна.

По време на срещата беше обсъдено продължаването на традиционните взаимоотношения между общината и СТДБ, както и предложението за обявяването на покойния Варненски и Великопреславски митрополит Кирил и член на ВК на СТДБ, за почетен гражданин на Варна.

Среща със Съюза на композиторите

Председателят на СТДБ Красимир Премянов и ръководството на ТНИ се срещнаха с представители на Съюза на композиторите. Двете страни обсъдиха идеята на композиторите да се създаде фестивал в Пловдив, посветен на тракийската култура.

Честито!

Централното ръководство на СТДБ и редакцията на в. „Тракия“ поздравяват най-сърдечно рождениците на съюза:

Проф. д-р Васил Проданов – София	25.1946 г.
Петра Мечева – Стара Загора	16.5.
Гено Пухов – Созопол	23.5.1965 г.
Доц. Христо Христов – Варна	31.5.1933 г.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А Печат: Алианс Медиапринт

Абонирайте се!

Каталожен номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, проф. Иван ФИЛЧЕВ, Никола Инджов и Тодор Корусев; Главен редактор: Соня АНГЕЛОВА
e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел.02/986 71 26; факс:02/987 57 53

КОРЕСПОНДЕНТИ: Михаил ЖЕЛЯЗКОВ (Бургас) – 056/86 16 76; Веселина АЛЕКСИЕВА (Варна) – 0888 89 59 27; Наско ТОДОРОВ – 0878 83 39 92; Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/884 25 59; Михаил МИХАЙЛОВ (Сливен) – 044/62 48 53; Виолета ФИЛИПОВА (Смолян) – 0301/63 008; Златка МИХАЙЛОВА (Хасково) – 038/632 060; Маргарита НАЧКОВА (Шумен) – 054/86 99 52; Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSGF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОСТА ЛЬОНДЕВ

Българката е не само предана майка и съпруга, скромна, неуморна труженица и къшовница, но е и свободолюбива, безстрашна и пламенна патриотка. Тя взема най-активно участие в национално-освободителното движение срещу османското подтисничество. За две от тях – Невена Христова Гачева и Вакла Георгиева Бисерова е посветен този разказ. Родена и израснала в дома на един от основателите на тайния революционен комитет – Христо Гачев Бахаров, Невена Гачева още на 14 години като ученичка в Одринската девическа гимназия „Янко Касъров“ се включва в една своеобразна дейност в подкрепа на революционното дело – куриерската, която близо 3 години (1900-1902 г.) извършва безпогрешно. Задачата, поставена ѝ от Одринския окръжен революционен комитет, е опасна – да пренася писма и оръжие, но тя нито за миг не мисли да се откаже или да бъде сменена с друг човек. А маршрути ѝ е по централният път от Европа за Цариград през Свиленград, разположен тогава на турска територия. Само на километър от града са турските казарми с близо 3000 войници, а на „Якька“ е разположен първият пост от войници и полиция. Придвижването на пътниците се извършва в повечето случаи с четириместна кола с подвижен покрив, наричан „Ландо“, която едновременно служи и за карета, и за каласка. На поста се извършва проверка на документите на пътниците и на техния багаж. Това се повтаря и на следващите три поста и при най-малко нарушение нерядко се стига до Одринския затвор, известен с жестоките инквизиции, прилагани за узнаване на истината. Куриерската дейност на Невена е обмислена и обигравана многократно. За придвижване тя използва колата на свиленградчанина Панайот Камъша, посветен в революционното дело и ползващ се сред полицейските постове с голям авторитет. За работата със смелото девойче той е готов винаги, защото тя е най-сигурният му пътник и най-добрият „гръмоотвод“ пред постовете.

Как протича едно пътуване по маршрута Свиленград-Одрин? След като получи съобщение от Одринския окръжен революционен комитет, Невена отива в определения ѝ час и място. Там се уточнява дали ще има спътник, или ще получава някаква пратка. При съпровождане на революционен или друг нелегален деец до Одрин, без никакъв разговор с него, тя го води в дома на баща си Христо Гачев. Тук се запознава напълно с предстоящата задача. Обмисля подробно нещата и инструктира спътника си за държанието му по време на пътуването. Предварително подготвя някой сигурен човек в Одрин, който при провал, установен след приключване на пътуването евентуално да поеме отговорност, че е неин спътник. Като използва „Ландото“ на Камъша, тя го отвежда в посочената квартира в Одрин и съхранява дотам лично неговите документи и оръжие. През декември 1902 г.

тя придружава лично един от ръководителите на ВМОРО – Михаил Герджиков. Документите и оръжието му са скрити в куфара на Невена, с нейните дрехи. Минава сполучливо през всички постове до Одрин и го отвежда в квартирата на Димитър Катерински – председател на Свиленградския революционен комитет.

Десетки са спътниците на Невена през този период. Със своето държание тя ги респектира и излишните въпроси и приказки от тях остават недоизказани. Пример за това е „лекцията“, която по време на път започнал да ѝ изнася един от спътниците ѝ за работата с бомбата „Одринка“. След първото изречение тя остро го сръзва и той не помисля за второ. В зависимост от вида на пратката, която трябва да се изпраща, Невена внимателно обмисля начина, по който трябва да постъпи. При пренасянето на кореспонденция – шифровани писма и окръжни циркуляри, скритото място е нейната пазва, а за обемисти книжа използва куфара с дрехите си.

При необходимост, особено за пренасяне на оръжие (револвер), срещата е с пунктовия началник Добри Милев от село Соуджак (Студена), което е в пределите на България. Вечерта то се пренася по познатия път от с.Студена до Одрин в махалата „Илдърма“ в дома на родената в с.Студена Вакла Георгиева Бисерова. Тя служи като калугерка в българската църква „Св. Димитър“ и е активен член на тайния Македоно-Одрински комитет. Нейният дом е куриерското средище, в което се получава и изпраща всичко свързано с революционното дело. Няколко часа след получаване на поредната пратка, тя я поставя в предварително закупани тенекии, покрити отгоре с гасена вар. При удобен случай започва да изнася оръжието от дома си към българската Одринска гимназия „Д-р Петър Берон“, като го предоставя на учителите, които по свои канали го пренасят по селата.

Вакла Бисерова работи с директора Тодор Найденов, с главния инспектор за всички училища на Одринския вилает, свиленградчанина Георги Фотев – секретар на Одринския окръжен революционен комитет и други членове на организацията. В дома ѝ учителите Г. Шанов и Иван Манов списват вестника на организацията и изготвят важни документи, които тя пренася,

защити под сукмана и оттам те достигат до свещениците и посветените на революционното дело българи.

Заслужава внимание разказа на Вакла Бисерова как

успява да надхитри обискиращите я турци.

„Един ден дойдох в дома ми двама турци и един българин да правят обиск. Аз седях на прага на вратата. Те ми ка-

заха:

– Отвори вратата!

Аз се противих малко и им казах:

– Сигурно ще правите обиск?

Те ми отговориха:

– Да, ще обискираме!

Засмях се и ги подиграх:

– Бива, обискирайте. Ние сме българи. После да не ви остане шубе.

Отворих широко вратата на къщата и им казах:

– Заповядайте, каквото поискате правете вътре! Халал да са ви стаите.

Те влязоха, търсеха, но нищо не намериха. На излизане турчинът поклати глава и каза: „Никак не мръдна и не се стресна“. Но ако те знаеха какво имаше заровено там... Те останаха с убеждение, че в дома няма нищо компрометиращо“.

През 1939 г. Вакла Бисерова, вече баба Вакла на над 80-годишна възраст, се прибира в България и се устройва да живее в женския манастир „Света Троица“ в с. Устрем, Ямболско, където почиват и костите ѝ.

Каналът Свиленград – Одрин, поддържан от двете всеотдайни на революционното дело българки – ученичката Невена Гачева и калугерката Вакла Бисерова, нито веднъж не е претърпявал провал. Тяхната всеотдайност и решителност им определят достойно място в плеядата боркини, готови за саможертва в името на свободата на своето отечество България.

Куриерките на Одринския окръжен революционен комитет

Монахинята Вакла Бисерова и нейна сестра от Вакъфския манастир